

Bezrobocie wśród młodzieży)*

Zjawisko bezrobocia to dziś ogromnym problemem młodego pokolenia. W całej Unii Europejskiej zauważyć można znaczne różnice pomiędzy poszczególnymi krajami związane ze stopą bezrobocia wśród ludzi młodych.

Bezrobocie wśród młodych (Gazeta Wyborcza)

I tak np. w Danii, Holandii i Irlandii bezrobocie kształtuje się w okolicach 8-10%, a już na Słowacji bezrobotny jest co trzeci młody mieszkaniec tego kraju. Wszędzie jednak mamy do czynienia z dużą liczbą stosunkowo niewykwalifikowanych i niedoświadczonych młodych pracowników. Konieczne jest więc ciągle ich doksztalcanie oraz umożliwianie zdobycia nowych umiejętności w praktyce (Zatrudnienie w Europie 2006. Raport, 2006: 42). Znaczna część młodych ludzi w Europie ma jednak ograniczone możliwości podjęcia zatrudnienia. Zauważyć można wydłużenie się okresu nauki. Nic dziwnego – wejście na rynek pracy często kończy się porażką i długotrwałym pozostawaniem bez pracy. Zdobyte kwalifikacje, z powodu dużej dynamiki zmian współczesnego świata, bardzo szybko się dezaktualizują, co tym bardziej utrudnia podjęcie pracy (Kopertyńska, 2011, s. 76). Niesie to za sobą wiele negatywnych skutków. Głównym z nich jest zaburzenie wszystkich sfer życia. Jeśli młody człowiek nie zarabia, przestaje być samodzielny. Jest zależny od innych. Nie ma możliwości zajęcia odpowiedniej pozycji społecznej, nie może zaspokoić swoich potrzeb życiowych, nie może sam o sobie decydować, co skutkuje poczuciem odrzucenia, obniżeniem samopoczucia, frustracją i zmianą postaw wobec pracy na negatywne. W skrajnych przypadkach młodych bezrobotnych dotyka wykluczenie społeczne, co z kolei niesie za sobą ryzyko zachowań patologicznych. Skutkiem jest również rezygnacja z poprawy warunków mieszkaniowych, założenia rodziny, uczestnictwa w kulturze. Młody bezrobotny nie jest w stanie się

usamodzielić. Pozostaje na utrzymaniu rodziców lub pobiera zasiłek. W rezultacie powoduje to niezaspokojenie aspiracji życiowych. Nie tak przecież wyobrażał sobie własną przyszłość. Warto też wspomnieć o kosztach makroekonomicznych związanych z utraconymi możliwościami wykorzystania kapitału ludzkiego. Dodatkowo, nie wolno zapominać o dużej grupie młodych, dobrze wykształconych (w dużej mierze za pieniądze pochodzące z budżetu państwa), bezrobotnych, którzy w celach zarobkowych emigrują za granicę (Skórska, 2004: 98-104; „Młodzi w liczbach”, 2012: 6). Nie jest nowym stwierdzenie, że należy zapobiegać bezrobociu, co jest korzystniejsze niż radzenie sobie z jego konsekwencjami.

Bezrobocie spowodowane jest szeregiem przyczyn o wielorakim charakterze. Głównymi problemami są niedopasowanie umiejętności i kwalifikacji młodzieży do zapotrzebowania na rynku pracy, wzrost liczby osób z wyższym wykształceniem (jeśli dyplom uczelni wyższej może mieć prawie każdy, traci on na znaczeniu), brak doświadczeń zawodowych młodych ludzi, brak wymiany informacji między instytucjami edukacyjnymi a rynkiem pracy oraz brak nawyku całożyciowego uczenia się, ciągłego podnoszenia swoich umiejętności, rozwoju wiedzy (Skórska, 2004: 16-17 i 22; „Młodzi w liczbach”, 2012: 2). Okazuje się również, iż instytucje nauczania nie wyposażają uczniów w wystarczającą wiedzę i umiejętności. Nauczający powinni kształtować w młodych ludziach postawy ułatwiające wejście na rynek pracy, a szerzej – w zmieniający się ciągle świat. Niezbędne są tu predyspozycje do radzenia sobie z trudnymi niejednokrotnie zadaniami życia codziennego. Istotne staje się ciągle aktualizowanie wiedzy (Ledzińska, 2012: 136-164). Ciekawa jest w tym kontekście opinia pracodawców na temat przyczyn bezrobocia wśród osób młodych. W oświadczeniu PKPP Lewiatan przeczytać można, iż „decydujący wpływ na wysokie bezrobocie wśród młodzieży mają zbyt niski poziom inwestycji, wynoszący ok. 20% PKB oraz niedostosowanie kwalifikacji absolwentów różnego rodzaju szkół do potrzeb gospodarki” (http://m.wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,117915,10195226,Boni_wczesne_doradztwo_zawodowe_elastyczne_formy.html, dostęp 12-10-2014). Ten ostatni argument często powtarza się w wypowiedziach pracodawców.

Być może jednym z rozwiązań byłoby upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia – pracy na część etatu, dzielenie pracy, skracanie czasu pracy w celu zwiększenia liczby osób zatrudnionych, prace zlecone czy telepraca. Dzięki temu młodzi ludzie mogliby zdobyć pierwsze doświadczenia zawodowe i sprawdzić się w roli pracownika, paradoksem jest bowiem odmawianie zatrudnienia młodzieży z powodu nieposiadania przez nich doświadczenia zawodowego, a jednocześnie uniemożliwianie zdobycia go (Skórska, 2004: 129-130; Florczak, Mordzon, 2010: 79). Z drugiej jednak strony zatrudnianie pracowników na umowy krótkookresowe lub cywilno-prawne zmniejsza poczucie bezpieczeństwa i, jak już wspomniałam, odbija się na chęci młodych ludzi do usamodzielnienia się i założenia rodziny.

Sposobem zdobycia nowych umiejętności i wzbogacenia własnego CV jest wolontariat oraz działalność w organizacjach studenckich. Przede wszystkim należy jednak tworzyć miejsca pracy, najlepiej adresowane specjalnie dla młodzieży. Warto promować też zakładanie własnej działalności gospodarczej i przeznaczać na ten cel fundusze, które taką aktywność pozwalałyby współfinansować. Istotne jest tu zindywidualizowane podejście do wszystkich młodych ludzi zagrożonych bezrobociem (Skórska, 2004: 138-140, Bartoszek, 2003: 117-118).

Inny sposób zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych to staże i praktyki. Są one wspaniałą okazją dla pracodawcy, aby wyszukać odpowiednich pracowników dla swojej firmy (Bartoszek, 2003: 119). Pracodawcy powinni zaufać młodym kandydatom do pracy.

Konieczne jest łącznie edukacji z rynkiem pracy (Florczak, Mordzon, 2010: 79). Może też należałoby dofinansować szkolenia młodych pracowników w ramach stażu, aby zachęcić pracodawców do ich zatrudniania (Bajkowski, Sawicki, Sosnowski: 292).

Kolejnym ważnym działaniem powinno być uczenie młodych ludzi zdobywania informacji na temat rynku pracy, budowania hierarchii celów i własnej wizji kariery. Wcześniejsze zaplanowanie swojej ścieżki zawodowej powinno uchronić przed porażką (Rożnowski, 2009: 239-241). To już jednak zadanie doradcy zawodowego, którego trudno spotkać dziś w polskiej szkole.

Podsumowując, młodzi do 25. roku życia stanowią olbrzymi odsetek osób bezrobotnych, zarówno w Polsce, jak i właściwie w całej Unii Europejskiej. Stopa bezrobocia wśród młodych jest wysoka. W ostatnim kwartale 2014 roku wyniosła ok. 23 %. Sytuacja ta, niestety, od lat nie ulega poprawie. Należy zatem wykorzystać drzemiący w młodzieży talent i potencjał w celu budowania silnej gospodarki. W przeciwnym wypadku walka ze skutkami bezrobocia może okazać się zbyt kosztowna i z góry skazana na niepowodzenie.

)* **Joanna Ratajczak**

studentka II roku II stopnia pedagogiki, specjalność doradztwo zawodowe i personalne
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Bibliografia:

1. Bajkowski Tomasz, Sawicki Krzysztof, Sosnowski Tomasz (2013), *Sytuacja społeczna i perspektywy zawodowe 15+: czynniki, bariery, dobre praktyki. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu młodzieży wchodzącej na lokalny rynek pracy*, Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr, Białystok
2. Bartoszek (2003), *Kapitał społeczno-kulturowy młodej inteligencji wobec wymogów rynku pracy*, Uniwersytetu Śląskiego, Katowice
3. Florczak J., Mordzon A. (2010), *Diagnoza potrzeb i postaw młodzieży w kontekście ich szans na rynku pracy*, Kutno
4. Kopertyńska M. W. (2009), *Sytuacja ludzi młodych na rynku pracy i jej wpływ na ich aktywność* [w]: *Rynek pracy w Polsce w dobie integracji europejskiej i globalizacji*, (red.) M. Noga, M. K. Stawicka, Warszawa
5. Ledzińska M. (2012) „Młodzi dorośli w dobie globalizacji – ważne umiejętności na rynku pracy
6. *Młodzi w liczbach 2012*, Raport, Załącznik nr I do Programu „Młodzi na rynku pracy”
7. Rożnowski Bohdan (2009), *Przechodzenie młodzieży z systemu edukacji na rynek pracy: Analiza kluczowych pojęć dotyczących rynku pracy u młodzieży*, Lublin
8. Skórska A. (2004), *Młodzież na rynku pracy w Polsce i Unii Europejskiej*, Poznań
9. *Zatrudnienie w Europie 2006*. Raport, 2006
10. *Boni: wczesne doradztwo zawodowe, elastyczne formy zatrudnienia*, http://m.wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,117915,10195226,Boni__wczesne_doradztwo_zawodowe__elastyczne_formy.html, dostęp 12-10-2014
11. <http://m.wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,117915,10195226>